

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ FILIALNY pw. ŚW. JÓZEFA

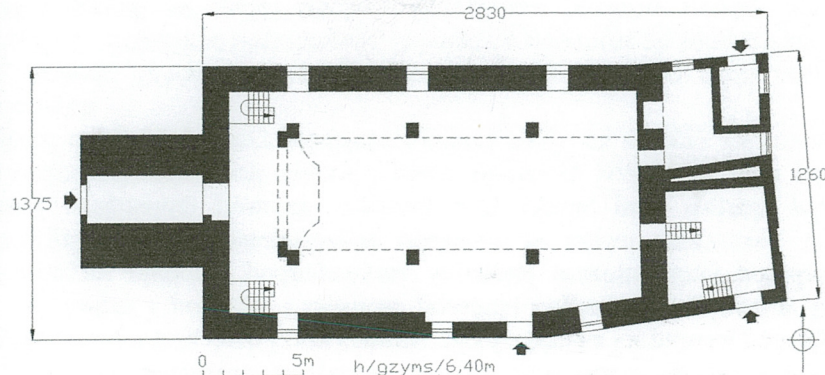
2. Czas powstania

XIV .w. (?), ok. 1700; 1727 r

3. Miejscowość

STARGARD
GUBIŃSKI

11. Zdjęcie, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

centrum miejscowości

nr działki: 72/1

ks. wiecz nr:

5. Przynależność administracyjna

województwo lubuskie

powiat Krosno Odrzańskie

gmina Gubin

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Stargardt, Kr. Guben

7. Przynależność administracyjna do 31.12.1998 r

województwo zielonogórskie

gmina Gubin

8. Właściciel i jego adres

parafia rzymskokat. pw.

Św. Jana od Krzyża w Starosiedlu,

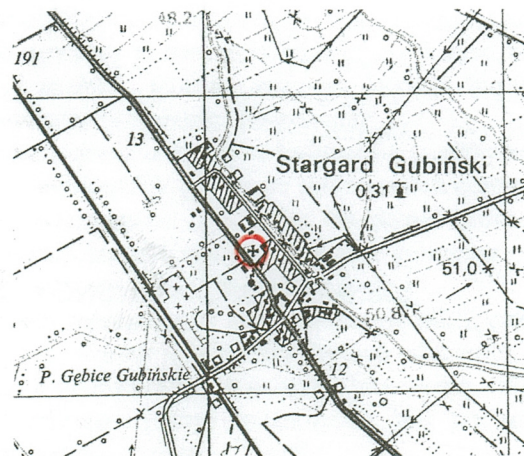
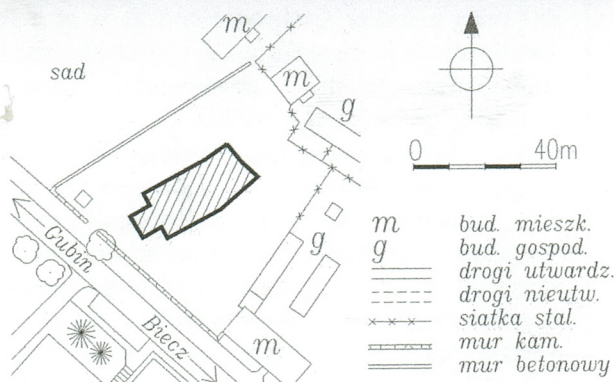
Starosiedle 39, 66-633 Stargard

9. Użytkownik i jego adres

jw.;

10. Rejestr zabytków

nr: 285 data 12.04.1961

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Kościół gotycki, wzniesiony w XIV w. Skromne prostokątne założenie salowe, ulegało kilkukrotnym rozbudowom z wykorzystaniem elementów starszych budowli, o czym świadczą znaczne nieregularności rzutu dzisiejszego kościoła. Budowla powiększona została prawdopodobnie na przeł. XVII i XVIII w. o drewnianą wieżę zach. i przeszło wsch. Wnętrze zbarokizowano ok. 1727 r przez wbudowanie empor opasujących korpus i wstawienie barokowego wyposażenia (ołtarz, prospekt organowy). Wystrój elewacji ujednolicono, ujmując je w skromne podziały ramowe i nadając wspólne kształty otworom. Najpóźniejszym, XIX-wiecznym dodatkiem jest aneks, wbudowany w narożnik pd.-wsch., mieszczący kryptę grobową i pomieszczenie zaplecza. Z 2 poł. XIX w. pochodzi także część stolarki okiennej i drzwiowej.

Po II wojnie światowej przejęty przez polskich katolików, został przystosowany do warunków liturgii katolickiej. Poświęcony w lutym 1946 r, pełni funkcje kościoła filialnego parafii w Starosiedlu. W 1997 r został odrestaurowany za kwotę 61.780,00 zł dzięki fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej a także dzięki darowiznom parafian.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Stargard Gubiński – miejscowość położona w odległości ok. 10 km na pd.-wsch. od Gubina, przy lokalnej drodze Gubin – Lubsko – Brody.

Kościół filialny św. Józefa usytuowany jest po wsch. stronie drogi przelotowej, odgródzony od niej tynkowanym murem, z dwuskrzydłową bramą wjazdową w części pn. Budowla zajmuje centrum prostokątnej posesji, wydłużonej w osi wsch. – zach. Od pn. jej granicę wyznacza betonowe ogrodzenie sąsiedniej działki, od pd. i zach. sąsiadujące z kościołem zabudowania wsi i fragmenty ogrodzenia z siatki stalowej.

MATERIAŁ. KONSTRUKCJA. TECHNIKA.

Ściany. *Ściany zewnętrzne* murowane z kamienia, z dodatkiem cegły pełnej, obustronnie tynkowane, ze skromnym detalem wyrabianym w tynku (podziały ramowe, opaskowe obramienia otworów) i murowanym tynkowanym (gzyms wieńczący). Wieża na murowanym cokole, w drewnianej konstrukcji ramowo-słupowej, pokryta z zewnątrz szalunkiem z desek w układzie pionowym z listwowaniem; gzyms wieńczący wieżę drewniany.

Ściany wewnętrzne murowane, tynkowane.

Sklepienia i stropy. Korpus kościoła nakryty jednolitym stropem drewnianym belkowym z tynkowaną podsufitką, wsparty filarami konstrukcji empor; wszystkie pozostałe wnętrza kościelne nakryte również stropami drewnianymi z tynkowanymi podsufitkami, w części empor (łóże kolatorskie ?) stropy na niewielkiej gładkiej fasecie, oddzielone profilowanym gzymsem.

Wieżba dachowa. Konstrukcja dachu drewniana; więźba jętkowo-krokwiowa z trzema rzędami jętek; dolne jętki na podwójnej ścianie stolcowej ze stolcami stojącymi lub leżącymi, z mieczami w płaszczyźnie więzarów, konstrukcja usztywniona wzdłużnie kratownicami z krzyży św. Andrzeja; górne jętki podparte pojedynczymi środkowymi stolcami w połowie rozpiętości.

Pokrycie dachowe. Korpus wraz z przybudówkami nakryty wspólnym dachem krytym dachówką cementową „marsylką”; nad wieżą dach kryty ceramicznie dachówką karpiówką podwójnie w łuskę.

Posadzki i podłogi. Pierwotne posadzki ceglane zastąpione w korpusie posadzką betonową, wykończoną współczesnymi płytkami podłogowymi, w części prezbiterialnej posadzka wtórnie podniesiona o dwa stopnie, z dodatkowym, także dwustopniowym podestem w części ołtarzowej; w zakrystii surowa posadzka betonowa, z resztkami oryginalnej posadzki ceglanej przy oknie; przy wejściu pd.-wsch. zniszczona posadzka betonowa; pomieszczenia kondygnacji empor i nieco obniżone względem nich pomieszczenia części wsch. z drewnianymi podłogami deskowymi; przy przejściu z części wsch. na emporę zachowany fragment oryginalnej posadzki z płytek ceramicznych.

Schody. *Schody wewnętrzne.* Empory dostępne z nawy przez lustrzane schody zlokalizowane w narożnikach zach.; schody drewniane współczesne, 2-biegowe powrotne ze spocznikami i drewnianą prostą balustradą na słupkach. Wszystkie schody w części wsch., wyrównujące poziomy między pomieszczeniami nad zakrystią oraz schody prowadzące na emporę od strony wejścia pd.-wsch. drewniane, jednobiegowe proste, o zróżnicowanej długości biegów, oparte na murach, czasem umieszczone w grubości murów (wejście pd.-wsch. na emporę); schody w wieży drewniane, jednobiegowe proste, drabiniaste z prostymi poręczami na słupkach.

Otwory. *Otwory okienne.* Korpus oświetlony dużymi otworami okiennymi w kształcie prostokątów stojących zamkniętych odcinkowo, otwory ujęte w opaskowe obramienia, w elewacji pd. szersze w partii zamknięć; elewacje pn. i pd. korpusu przepruwają po trzy takie, regularnie rozmieszczone otwory; wypełniają je, z wyjątkiem okna wsch.

<p>14. Kubatura</p> <p>3055 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>425 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kościół ewangelicki</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kościół katolicki</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>⇒ 2001 r — remont kapitalny dachu: naprawa więźby, połączona z wymianą zniszczonych elementów konstrukcyjnych, konserwacja, wymiana łąt, wymiana pokrycia dachowego;</p> <p>⇒ 2003 r — remont elewacji: remont murów, wzmocnienie konstrukcji, likwidacja ubytków w partii korony murów i gzymsu wieńczącego, wymiana tynków zewnętrznych; naprawa drewnianej konstrukcji wieży, wymiana szalunku, zakonserwowanie drewna; wymiana posadzek;</p> <p><u>dokumentacja techniczna przechowywana w parafii:</u></p> <p>► Orzeczenie tech. dotyczące awarii konstrukcji dachu kościoła w Stargardzie Gubińskim., M. Kłapoć, 1997;</p> <p>► Projekt budowlany naprawy konstrukcji dachu i murów zabytkowego kościółka w Stargardzie Gubińskim k. Gubina., 1999 r,</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Kościół wielokrotnie rozbudowywany i przebudowywany, co tłumaczy liczne nieregularności w bryle i rzucie budowli. Obecną formę budowli ukształtowała rozbudowa barokowa w 1727 r oraz remonty i drobne przekształcenia XIX-wieczne.</p> <p>Budowla po kapitalnym remoncie (dach, elewacje, posadzki wnętrza). Stan techniczny dobry, kościół wymaga jeszcze prac wykończeniowych (zły stan schodów wewnętrznych i podłóg drewnianych) i porządkowych (fatalny stan krypty: zdewastowane, porozbijane trumny, zbezczeszczone, porozrzucane szczątki ludzkie); zły stan wyposażenia;</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>⇒ uporządkowanie krypty (pochówek wyrzuconych z trumien zmarłych; remont krypty);</p> <p>⇒ uporządkowanie i zagospodarowanie zaplecza wsch. korpusu kościoła;</p> <p>⇒ konserwacja wyposażenia, w szczególności barokowego prospektu organowego;</p> <p>⇒ wymiana schodów i zniszczonych podłóg drewnianych;</p>	

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p> <p>archiwum WUOZ Zielona Góra: karta zielona obiektu z 5-ma zdjęciami i odręcznym rysunkiem rzutu, 1959 r, z wkładką z 2004 r, aut. K. Adamek;</p>	<p>24. Uwagi różne.</p> <hr/> <p>25. Opracował</p> <p>tekst PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.09.2005</p> <p>plany i rysunki PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.09.2005</p> <p>zdjęcia PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.09.2005</p> <p>miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora</p> <p>Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego</p>
<p>22. Bibliografia</p> <p>S.KOWALSKI, Zabytki Środkowego Nadodrza., 1976</p> <p>S.KOWALSKI, Zabytki arch. Lubska i okolic., str. 54 [w:] Lubsko. Jasień. Z dziejów i współczesności., Zeszyty Lubuskie LTK, 15, 1977;</p>	<p>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>
<p>23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)</p> <p>♦ karta zielona — 5 fot. kościoła: widok od pd.-zach. i od pn. (1959, 1965), na wkładce 2 fot. barwne: widok od pd. i pn., aut. K. Adamek, 2004 r;</p>	<p>27. Załączniki</p> <ul style="list-style-type: none">* wkładka nr 1: cd. opisu; spis fotografii; zdjęcie;* wkładka nr 2: zdjęcia* wkładka nr 3: zdjęcia;* wkładka nr 4: zdjęcia;

1. Miejscowość

STARGARD GUBIŃSKI

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ FIL. pw. ŚW. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

cd. opisu; spis fotografii; zdjęcie;

elewacji pn. korpusu) okna drewniane krosnowe 2-skrzydłowe, ze śłemeniem równorzędnym z kostką w krzyżu pozornym, z profilowaną listwą przymykową i śłemeniem oraz pojedynczymi szczelinami w nad-i podśłemeniach; identyczne w kształcie otwory w przybudówce pn.-wsch., wsch. wypełniają je, podobnie jak pn. okno korpusy drewniane okna krosnowe stałe. Przybudówka pd.-wsch. oświetlona w 2-giej kondygnacji dwoma prostokątnymi otworami okiennymi o krępych proporcjach, umieszczonymi w elewacji pd. i zamkniętymi prosto; w nich okna krosnowe stałe, od wewnątrz umieszczone w zamkniętych odcinkowo wnękach; ślad po takim samym oknie tanowi blenda w elewacji wsch. przybudówki. Krypta pod przybudówką pd.-wsch. z małymi okienkami w kształcie prostokątów leżących. Ostatnia kondygnacja wieży z osiowymi prostokątnymi otworami, w których poziome drewniane żaluzje; od strony wsch. półkoliste wole oko, ujęte w profilowany, wyłamany gzyms wieńczący. Empory boczne otwierają się do wnętrza kościoła szerokimi otworami zamkniętymi łukami odcinkowymi; emporę przeszła wsch. przeszklone, dzielone listwami i szczelinami krzyżowymi w zamknięciu; empora wsch. z parą prostokątnych przeszklonych otworów zamkniętych pełnolukowo, dzielonych na kwatěrki szczelinami krzyżowymi.

Otwory drzwiowe zewnętrzne. Wejście główne zlokalizowane na osi środkowej elewacji zach. wieży; otwór prostokątny z prostym zamknięciem i dwuskrzydłowymi drzwiami ramowo-płycinowymi z profilowanymi płycinami w których rozety, wzbogaconymi dekoracją architektoniczną (słupki w formie kolumnienek) i jubilerską (rauty, kaboszony). Wejście pd. w kształcie prostokąta zamkniętego łukiem koszowym; otwór ujęty opaskowym obramieniem tynkowym; drzwi jednoskrzydłowe zbite z desek na listwach, opierane z zewnątrz deskami w jodełkę, nabijane ćwiekami, z ozdobnymi okuciami zawiasowymi; podobne drzwi wypełniają otwory drzwiowe przybudówek wsch. – otwór pn. w obramieniu opaskowym, z zamknięciem koszowym, otwór pd. – zamknięty odcinkowo, bez obramienia.

Otwory drzwiowe wewnętrzne. Do zakrystii wiedzie para symetrycznych otworów drzwiowych, ulokowanych po obu stronach ołtarza; prostokątne otwory zamknięte koszowo; drzwi jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe, podobnie jak drzwi zewnętrzne, opierane od strony prezbiterium w jodełkę, nabijane ćwiekami. Przejście z kruchty zach. do nawy prostokątne z prostym zamknięciem; drzwi 2-skrzydłowe, wahadłowe, ramowo-płycinowe, przeszklone

w górnych płycinach. Przejścia na różne poziomy pomieszczeń części wsch. zróżnicowane, z zamknięciami odcinkowymi i koszowymi, o różnych proporcjach; w przyziemiu pn.-wsch. pomieszczenia zakrystii wejście na ołtarz-ambonę – otwór zamknięty prosto, z jednoskrzydłowymi drzwiami ramowo-płycinowymi, przeszklonymi w górnej płycinie.

RZUT. Kościół orientowany, z korpusem o nie wyodrębnionym prezbiterium, założonym na rzucie prostokąta. Elewacja pd. korpusu załamana ku pn. za zewnętrznym otworem drzwiowym, zniekształca regularny kształt rzutu. Do prostej ściany wsch. korpusu dobudowane, pod kątem wyznaczonym przez załamanie ściany elewacji pd., dwie przybudówki o kształtach nieregularnych czworoboków, zbliżonych proporcjami do kwadratu. Powstała między przybudówkami szczelina w kształcie klina, zamurowana od strony wsch. Od zach. do korpusu kościoła dostawiona kwadratowa w zewnętrznym obrysie wieża, z wydłużoną w osi kościoła, prostokątną kruchtą w przyziemiu.

BRYŁA. Wydłużony, załamany ku pn. w okolicy wejścia pd. korpus kościoła, nakryty jednolitym dachem trójpłaciowym. Wbudowana od strony pd.-wsch. 2-kondygnacyjna przybudówka, wysunięta nieznacznie z lica korpusu, z ukośnie ukształtowanym narożnikiem, spełniającym rolę przypory. Przybudówka pn.-wsch. wtopiona w korpus i zlicowana z jego elewacjami. Od zach. do korpusu dostawiona drewniana 3-kondygnacyjna wieża na podmurówce, którą nakrywa dach brogowy, z profilowanym gzymsem wyłamanym faliście ku górze na osiach środkowych elewacji. Pod przybudówką pd.-wsch. niedostępna krypta.

Elewacja zach. – fasada – zdominowana przez drewnianą, środkową, jednoosiową wieżę na wysokiej podmurówce; ściany wieży szalowane deskami w pionie z listwowaniem, gładkie, z otworem wejściowym w przyziemiu i otworem okiennym w ostatniej kondygnacji; profilowany gzyms wieńczący wyłamany nad oknem faliście ku górze; boczne części elewacji gładko tynkowane ślepe, ujęte w tynkowe podziały ramowe, zwieńczone jednoosiowymi półszczytami, oddzielonymi profilowanymi gzymsami z obdaszkami; w szczycie pd. owalne okienko strychowe w opaskowym obramieniu, w szczycie pn., odpowiadająca mu kształtem blenda.

Elewacja pd. – elewacja korpusu 4-osiowa, ujęta w proste tynkowe podziały ramowe, z regularnym rytmem ujednoliconych otworów okiennych w opaskowych obramieniach, nieco szerszych w partii zamknięć i otworem

drzwiowym, przesuniętym ku wsch.; zwieńczona profilowanym gzymsem wieńczącym; elewacja przybudówki wsch. 2-kondygnacyjna, 2-osiowa, wysunięta nieznacznie przed lico korpusu, z prosto zamkniętymi otworami okiennymi i otworem wejściowym w osi wsch.

Elewacja wsch. – 2-częściowa; w części pd. z osiową blendą o krępych proporcjach i małym okienkiem krypty przy ziemi; narożnik przybudówki ukształtowany ukośnie od 1/3 wysokości ściany; w zwieńczeniu profilowany gzyms; część pn. elewacji 2-osiowa z dużymi otworami okiennymi o odcinkowych zamknięciach, ujętych w opaski tynkowe; narożnik akcentowany tynkową lizeną, profilowany gzyms wieńczący poprzedzony gładkim pasem tynkowym.

Elewacja pn. – elewacja korpusu 3-osiowa, z regularnym układem ujednoliconych otworów okiennych w opaskowych obramieniach; elewacja przybudówki ustawiona pod kątem, kompozycyjnie nawiązuje do elewacji korpusu – taki sam otwór okienny, wspólne obramienie z narożnych lizen, pasa podgzymsowego i profilowanego gzymsu; przy narożniku wsch. zewnętrzny otwór drzwiowy.

WNĘTRZE. Korpus kościoła z wtórnie wyodrębnioną częścią prezbiterialną (podniesienie poziomu prezbiterium), opięty z wszystkich stron szerokimi emporami, wspartymi na 4-bocznych filarach, z nałożonymi od frontu pilastrami. Między filarami rozpięte odcinkowe łuki, tworzące przysadziste arkady emporowe. Empora muzyczna wysunięta trapezoidalnie ku wnętrzu korpusu. Nad emporami profilowany gzyms gierowany nad filarami. Dobudowana część wsch., za ołtarzem głównych, 2-kondygnacyjna, 2-częściowa, z pomieszczeniami na różnych poziomach i kryptą grobową w narożniku pd. Od zach. wąska prostokątna osiowa kruchta w przyziemiu wieży.

WYPOSAŻENIE. Z oryginalnego wyposażenia, pochodzącego z okresu przebudowy barokowej zachował się ołtarz główny, dawniej ołtarz-ambona oraz prospekt organowy z dekoracją snycerską, ornamentało-heraldyczną.

INSTALACJE: elektryczna, nagłośnieniowa, odgromowa.

SPIS FOTOGRAFII

1. Widok kościoła od pd.-zach.
2. Fragment elewacji pd.
3. Widok od pd.-wsch.
4. Elewacja wsch.
5. Widok od pn.-wsch.
6. Elewacja pn., widok od zach.
7. Wieża.
8. Drzwi wejścia zach.
9. Wejście przybudówki pd.-wsch.
10. Drzwi wejścia pd.
11. Okno korpusu.
12. Wnętrze, widok ku prezbiterium.
13. Wnętrze, widok ku emporze muzycznej.
14. Arkada łoży.
15. Drzwi wewnętrzne zach.
16. Drzwi do zakrystii.
17. Wnętrze zakrystii z drzwiami na ołtarz-ambonę.
18. Wnętrze kruchty.
19. Empora boczna.
20. Dawny kominek na emporze pn.
21. Schody na emporę.
22. Schody od wejścia pd.-wsch.
23. Wieżba dachowa.
24. Wnętrze krypty.

2.

1. Miejscowość

STARGARD GUBIŃSKI

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ FIL. pw. ŚW. JÓZEFA

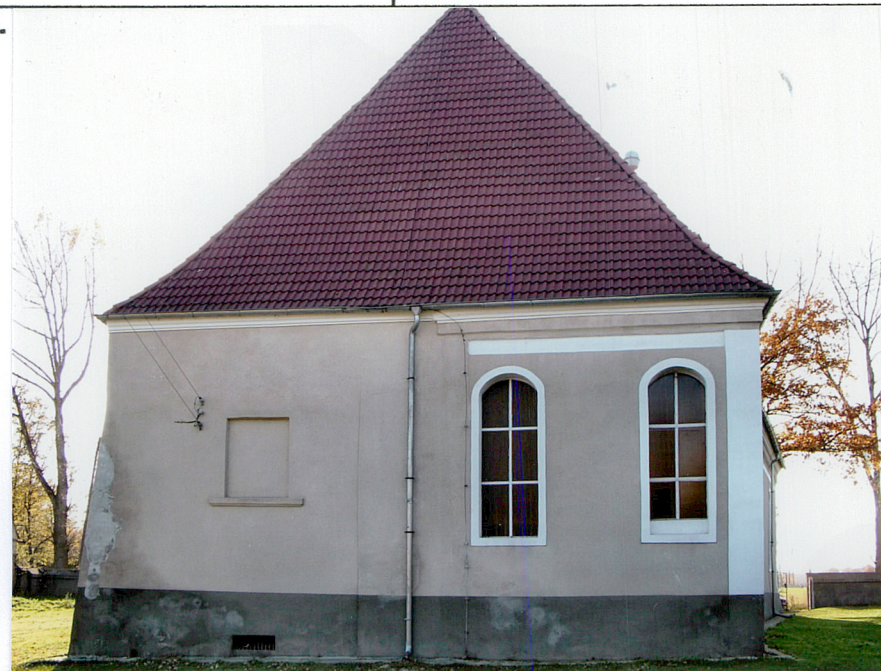
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

3.

4.

5.

Wkładkę założył: PDZ ALMA Jacek Sawiński

Miejsce przechowywania negatywów i rysunków: archiwum autora

6.

7.

8.

9.

1. Miejscowość

STARGARD GUBIŃSKI

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ FIL. pw. ŚW. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

10.

11.

12.

13.

Wkładkę założył: PDZ ALMA Jacek Sawiński

Miejsce przechowywania negatywów i rysunków: archiwum autora

14.

15.

16.

17.

1. Miejscowość

STARGARD GUBIŃSKI

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ FIL. pw. ŚW. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

